

HVALA

unicef
za svako dete

©UNICEF Srbija/2023/Pančić

Tim UNICEF-a u Srbiji zahvaljuje svojim partnerima i donatorima na nepokolebljivoj podršci tokom 2023. godine. Vaša posvećenost značajno je doprinela da se životi mnoge dece u Srbiji i njihovih porodica promeni nabolje.

Uz vašu pomoć pružali smo podršku bebama, mamama i tatama u najvažnijim, prvim koracima. Pomoć u roditeljstvu je dobilo **25.000 dece i članova njihovih porodica**.

Samo kroz aplikaciju Bebbo prave savete dobilo je **100.000 roditelja**. Pomagali smo i deci i roditeljima da se na pravi način suoče s teškoćama u razvoju. Stručnu podršku za rano prepoznavanje i intervencije je dobilo **3.000 dece**. Neprestano radimo na tome da sve bebe dobiju što bolji početak u životu.

Nabavili smo **pasterizator humanog mleka** za vojvođanski Institut za decu i omladinu, kao i **3 transportna automobila za patronažnu službu** u nepristupačnim krajevima.

Školarcima i njihovim nastavnicima obezbedili smo savremenu opremu, pa je oko **2.000 tableta i računara** podeljeno osnovcima kako bi im se pomoglo da prevaziđu prepreke.

Danas oko **17.000 učenika uči lakše**, bolje i efikasnije, a mi nastojimo da omogućimo jednake uslove za učenje svakom detetu.

Podršku u učenju tokom 2023. godine dobilo je preko **3.000 đaka sa smetnjama u razvoju i invaliditetom**.

Pomagali smo mladima da prebrode krize vezane za mentalno zdravlje. Stručni savetnici su **saslušali i ohrabрили 6.000 mladih ljudi**.

Pružali smo ruku porodicama koje grade život iz početka: **3.240 dece i žena izbeglica i migranata** dobili su pomoć u tome.

Naučili smo školarce kako da pravilno vode računa o planeti. Učenici iz **45 škola** pratili su zagađenost vazduha u svojoj sredini, a **14.600 učenika** steklo je znanja o tome kako se treba boriti za čistiji vazduh.

I nećemo stati.

Samo zajedno možemo da stvorimo svetliju i bolju budućnost za svako dete u Srbiji.

VIZIJA BUDUĆNOSTI ZA DECU U SRBIJI

©UNICEF Srbija/2022/Đaković

Današnji svet, u poređenju sa onim iz 1989. godine, kada je usvojena Konvencija o pravima deteta, predstavlja veću pretnju po prava dece.

UNICEF procenjuje da **400 miliona dece** živi u zonama sukoba ili beži iz njih. Gotovo 600 miliona dece ne zadovoljava minimalne standarde čitanja, a **1,2 milijarde** dece živi u višedimenzionalnom siromaštvu.

Gde se Srbija nalazi na toj mapi?

Srbija je zemlja višeg srednjeg dohotka, posvećena pridruživanju EU. Na nedavno održanom samitu EU i Zapadnog Balkana ponovo je naglašeno da ekonomski rast nije moguć bez razvoja ljudskog kapitala koji počinje u najranijim godinama. Srbija je pokazala pohvalan **napredak u pojedinim oblastima**. Tri oblasti su ključne za izgradnju **otpornih zajednica** kao temelja održivog ekonomskog rasta.

Prva oblast je rani razvoj dece. Srbija je institucionalizovala i proširila **programe roditeljstva**, koji su samo ove godine osnažili preko **30.000 roditelja i staratelja**. Jačanje **osnovnih usluga u oblasti primarne zdravstvene zaštite (patronažne posete i pedijatrijska nega)** te **predškolskog obrazovanja i socijalne zaštite** prate **nova izdvajanja iz lokalnih budžeta**, koja su u 29 opština premašila iznos od pola miliona evra. **Ekonomski argument** je jasan: ulaganje u intervencije u ranom detinjstvu donosi povrat koji je u proseku 4 do 5 puta veći od početnog ulaganja. **Izazovi, međutim, i dalje postoje.** Svako treće dete u ovom uzrastu doživljava nasilno disciplinovanje kod kuće. Deca iz osetljivih grupa – ona koja žive u siromaštvu i u romskim zajednicama te deca sa razvojnim poteškoćama – teško ostvaruju svoj puni potencijal. Ipak, **osnova je postavljena** i treba nastaviti sa ulaganjima kako bi ta deca kasnije mogla da se integrišu u društvo i postanu deo radne snage.

Druga oblast je obrazovanje u ranom detinjstvu. Reforma predškolskog obrazovanja u Srbiji zaslužuje priznanje. Sva deca koja sada pohađaju predškolsko obrazovanje uče kroz igru i postavljaju temelje za celoživotno učenje zahvaljujući novim Osnovama programa predškolskog vaspitanja i obrazovanja. Finansijska podrška, naročito zajam od Svetske banke, pomogla je da se poveća pristup učenju u ranom detinjstvu i napravi važan korak ka smanjenju nejednakosti i uključivanju dece u sistem obrazovanja, čime se **ona pripremaju za narednu fazu razvoja veština.**

Sada je potrebna **stabilizacija** prvih rezultata i osiguranje procesa prelaska iz **predškolskog u osnovno obrazovanje**. Univerzalni pristup kvalitetnom obrazovanju predstavlja preduslov za izgradnju robusne radne snage koja će omogućiti ekonomski rast.

Treća oblast je mentalno zdravlje. Zahvaljujući snažnoj političkoj volji, Srbija aktivno radi na unapređenju mentalnog zdravlja i psihičkog blagostanja dece i adolescenata. Veoma je značajno to što je sveobuhvatni **Memorandum o razumevanju**, koji integriše pitanja mentalnog zdravlja u sektore zdravstva, socijalne i dečije zaštite i obrazovanja, potpisalo **šest ministara**. Napravljen je prvi korak. Sada je vreme **da se preuzete obaveze pretoče u aktivnosti**. Radujemo se osnivanju radne grupe na visokom nivou koja će izraditi akcioni plan uz obezbeđeno finansiranje i nadgledati njegovo sprovođenje.

Nacionalni prosperitet **se stvara, a ne nasleđuje**. Rani razvoj dece je političko, ekonomsko, socijalno i moralno pitanje našeg vremena jer je to najdelotvorniji način za stvaranje neophodnog ljudskog kapitala. Moraju se **povećati ulaganja, politička volja i kapaciteti** potrebni za proširivanje programa podrške roditeljstvu, ranog razvoja dece te jednakog pristupa kvalitetnim predškolskim programima i uslugama za mentalno zdravlje adolescenata i mladih. Samo tako se mogu **graditi otporne zajednice**, koje su preduslov za **razvoj ljudskog kapitala i održivi ekonomski rast**.

Svet će nastaviti da se menja i postavlja nove izazove pred nas. Ako pogledamo kakav će svet biti od 2024. do 2050. godine, treba da se zapitamo kako da na najbolji način pripremimo našu decu da budu spremna za izazove koji predstoje. Kao što kaže jedan od velikih autora i mislilaca današnjice, Juvala Noe Harari:

„Najvažnija će biti sposobnost da se nosimo s promenama, da učimo nove sadržaje i da sačuvamo mentalnu ravnotežu u nepoznatim situacijama“.

Deyana Kostadinova,
direktorka UNICEF-a u Srbiji

UZ MAME I TATE U NAJVAŽNIJIM, PRVIM KORACIMA U ODRASTANJU NJIHOVOG DETETA

Jasmina i Bora Jovanov iz Uljme, nadomak Vršca, uživaju u svakom novom trenutku odrastanja njihove devojčice Marte. „Znala sam da želim da Marti budem najbolja mama!“, objašnjava Jelena Jovanov.

„Nisam znao kako da nosim dete kad smo prvog dana stigli iz porodilišta. Nisam zamišljao da ja mogu da uzmem tako malo dete, da ga nosim, da ga presvučem. Posle sam stekao samopouzdanje“, kaže Borivoje, Martin tata.

Iako su se suočili sa velikim izazovom zbog povrede koja je Boru prikovala za krevet, ovi posvećeni roditelji su prevazilazili sve prepreke uz podršku patronažne sestre Jasmine. Zahvaljujući dragocanim savetima koje su dobijali od Jasmine tokom patronažnih poseta, mama i tata su uspostavili čvrstu vezu sa Martom kroz igru i komunikaciju.

I mama i tata Marti čitaju knjige od prvih dana i tako podstiču Martin razvoj. Tata se često igra sa Martom dobacivanja lopte, u čemu Marta posebno uživa. Kroz zajednička iskustva i snažan sistem podrške, ova porodica nastavlja da stvara okruženje u kome Marta može da napreduje i da se razvija.

Roditeljima u Srbiji, kao i roditeljima širom sveta, potrebna je sistemska podrška kako bi mogli da omoguće optimalni razvoj svojoj deci. Roditelji svakoga dana vode računa o zdravlju, ishrani, bezbednosti, razvoju dece i obrazovanju.

©UNICEF Srbija/2023/Pančić

Za zdrav razvoj svakog deteta potrebni su ljubav, nega i podržavajući odnosi u kući i okruženju.

Programi podrške roditeljstvu pomažu da deca budu emocionalno stabilnija, da lakše uče, da imaju više samopouzdanja, da ostvaruju kvalitetne vršnjačke odnose i da postižu bolje rezultate u školi.

Cilj UNICEF-ovog programa „Podrška podsticajnom roditeljstvu kroz igru“ jeste da ojača mrežu podrške ranom razvoju dece kroz podršku roditeljima i starateljima i njihovo osnaživanje. Program su najpre počeli da sprovode Novi Sad, Kragujevac, Vranje, Novi Pazar i Bor, a onda im se, 2023. godine, pridružilo još **29 lokalnih samouprava**. UNICEF je sa proširenim uslugama koje pružaju patronažne sestre i pedijatri do sada pomogao više od **35.000 porodica**.

©UNICEF Srbija/2023/Pančić

APLIKACIJA BEBBO – PRIRUČNIK O RODITELJSTVU

Bebbo slavi drugi rođendan

unicef
za svako dete

Značajnu podršku uspešnom roditeljstvu pruža i mobilna aplikacija Bebbo koja sadrži proverene i brze savete za roditelje male dece. Aplikaciju Bebbo danas koristi oko 100.000 roditelja u Srbiji.

U februaru 2022, roditelji u Evropi i Aziji su na dar dobili mobilnu aplikaciju „**Bebbo – vaš saputnik u roditeljstvu**“ koja je nastala od **srpskog prototipa** aplikacije poznatog telefonskog savetovališta „HaloBeba“. Ovog meseca, **za svoj drugi rođendan, Bebbo** aplikacija je proglašena **za digitalno javno dobro** zahvaljujući značajnom priznanju međunarodne alijanse „Digital Public Good Alliance“.

Spraska aplikacija je prešla granice Srbije i zaživela u čak 14 zemalja i na preko 16 jezika. U februaru 2024. Bebbo slavi **više od milion preuzimanja** na regionalnom nivou i uskoro kreće na putovanje u još tri zemlje. Roditelji koji koriste **srpsku verziju aplikacije** zahvalni su što je Bebbo **uvek korak ispred** sa prilagođenim usmerenjima koja se tiču svih važnih aspekta **roditeljstva i brige o detetu**.

Prema anketi, 80% posto anketiranih roditelja se slaže **da im Bebbo pomaže** da bolje razumeju potrebe i signale koje dete šalje, **da bolje podržavaju razvoj svog deteta i osećaju veće roditeljsko samopouzdanje**. Veliki je uspeh što 90%

anketiranih kaže da su zadovoljni ili veoma zadovoljni aplikacijom.

Inovativnost ove aplikacije, koja se stalno razvija, leži u mogućnosti personalizovanja sadržaja prema pojedinačnom detetu i njegovom uzrastu, što omogućava da roditelj dobije savete i alate prilagođene detetu.

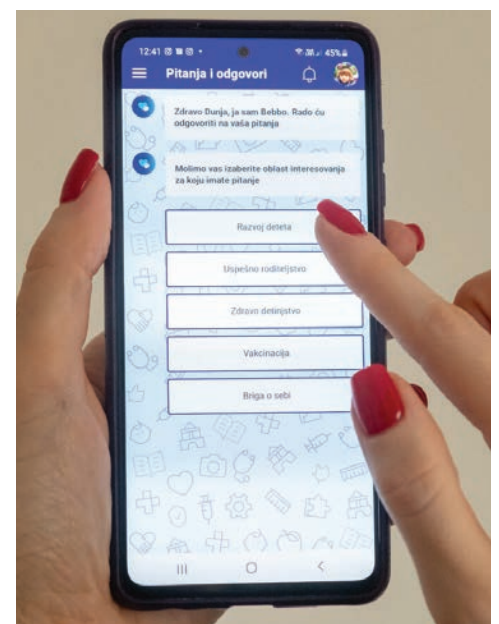
Aplikaciju roditelji najintenzivnije koriste u prvih 1.000 dana života deteta, ali ona nudi i smernice za podršku razvoju, savete za igru sa detetom **sve do polaska u školu**.

Među **najomiljenijim člancima roditelja**, posebno u prvim mesecima, su oni koji objašnjavaju kako se povezati i komunicirati sa bebom, kako teče međusobno prilagođavanje po dolasku bebe, na koji način podržati bebom da slobodno istražuje, zašto su vakcine bezbedne, kako jačaju imunitet i štite dete od bolesti, zašto su važne zdrave dnevne rutine, ali i koje **porodične aktivnosti i igre** podstiču maštu i kreativnost kod dece, i koje tehnike pomažu upravljanje **roditeljskim stresom**.

Ovaj resurs rezultat je saradnje UNICEF-a, Gradskog zavoda za javno zdravlje Beograd, kompanije Nordeus, koja je finansirala i tehnički podržala razvijanje srpskog prototipa, a regionalnu ekspanziju aplikacije podržava Regionalna kancelarija

UNICEF-a za Evropu i Centralnu Aziju, kao i međunarodni donatori, među kojima je i LEGO fondacija.

Bebbo aplikacija je pravi primer kako **tehnologija u simbiozi sa ekspertizom** u oblasti ranog razvoja može da pomogne ne samo u **jačanju snaga roditelja**, već i u stvaranju **boljeg okruženja za decu!**

TATA, MAMA, MI SMO SA VAMA!

Stručnu podršku za rano prepoznavanje i rane intervencije dobilo je 3.000 dece.

„Kada sam pokucala na vrata doktorke Irene, prvi put sam osetila da sam na pravom mestu. Ovde sam naučila da ja nisam terapeut svom detetu nego mama... Naučila sam da sa njom kroz igru postignem one rezultate za koje sam mislila da ih nikada neću postići.

Ova škola, mislim da za sve mame znači jedan ceo svet, jedan novi svet koji smo mi upoznale ovde, gde smo se, jednostavno, oslonile jedna na drugu, gde smo podelile svoje priče i razumele jedna drugu. Ja sam jedva čekala utorak da dođem, da se družim sa mojim mamama i sa svima i to je za mene jedno od najlepših iskustava u životu. Zaista jeste.

Ne postoji način da nekome zahvalite na tome što je celu sebe predala u želji da vama pomogne.

Ne vama, vašem detetu!

Ali i nama. I podsećaju nas da mi nismo samo mame,” rekla je jedna mama o značaju podrške u razvojnom savetovalištu Doma zdravlja Zemun.

U Srbiji je svake godine usmerena podrška potrebna za 60.000 dece predškolskog uzrasta i njihove porodice u prevazilaženju razvojnih rizika, smetnji i teškoća. **Kašnjenje se nedovoljno rano prepoznaje**, kažu roditelji. Objasnjavaju da su **često gubili dragoceno vreme** tragajući za rešenjima u ustanovama koje su **dostupne samo u velikim gradovima** i međusobno nisu koordinisane.

©UNICEF Srbija/2023/Pančić

Zahvaljujući **ranom prepoznavanju** razvojnih rizika ili teškoća stručnu **podršku** kroz program **porodično orijentisanih ranih intervencija** dobilo je 3.000 dece uzrasta do 6 godina i porodica. **U polovini okružnih razvojnih savetovališta pri domovima zdravlja u Srbiji**, uspostavljeni su timovi stručnjaka iz zdravstvenog sistema, predškolskih ustanova i centara za socijalni rad koji zajednički pružaju unapređenu podršku porodicama i kroz **kućne posete** (u prevazilaženju razvojnih rizika, smetnji i teškoća).

Rano prepoznavanje, rane intervencije i negujuće zajednice povećavaju šanse da se kod ove dece, **pre polaska u školu, razvojni rizici otklone** ili ublaže.

Nacionalna ambasadorica UNICEF-a u Srbiji, Ana Ivanović se sreća sa članovima porodica koje dobijaju usluge podrške u tom savetovalištu i razgovarala sa zaposlenima koji rade u okviru programa Rane intervencije. Ističući značaj rada razvojnih savetovališta, **Ana Ivanović** je ukazala na to koliko je važna pomoć porodicama dece sa smetnjama u razvoju. UNICEF i Ministarstvo zdravlja su pre tri godine pokrenuli program porodično orijentisanih

ranih intervencija kako bi se unapredile postojeće usluge podrške deci sa teškoćama i smetnjama u razvoju i njihovim porodicama. Do sada je **19 razvojnih savetovališta u domovima zdravlja u Srbiji dobilo podršku** da, u saradnji sa predškolskim ustanovama i centrima za socijalni rad, uvede inovativni program ranih intervencija u svakodnevnu praksu. Razvojna savetovališta su nosioci inoviranog, porodično orijentisanog modela ranog prepoznavanja i pružanja stručne i pravovremene podrške deci i roditeljima. U saradnji sa lokalnom samoupravom i donatorima, prostori centara su opremljeni savremenom tehnologijom i sredstvima za rad. Time se omogućavaju unapređeni oblici rada sa decom koja imaju smetnje u razvoju i razvojne rizike, kao i sa njihovim porodicama.

Tokom 2024. godine želimo da proširimo mrežu centara kako bi se ovaj model primenjivao u celoj Srbiji i kako bi deca i porodice dobijali pravovremene i stručne usluge koje će im omogućiti da do polaska u školu stignu vršnjake i ostvare svoje potencijale.

GODINE UZLETA – INSPIRACIJA I KREATIVNOST ZA DOBROBIT DETETA

©UNICEF Srbija/2022/Živojinović

U poslednjih 10 godina zabeleženo je povećanje obuhvata dece kvalitetnim predškolskim vaspitanjem i obrazovanjem, ali još uvek postoje razlike u pristupu za decu iz osetljivih društvenih grupa, posebno za decu iz najsiromašnijih domaćinstava, decu koja žive u romskim naseljima i decu sa smetnjama u razvoju.

Ministarstvo prosvete je pokrenulo reformu predškolskog vaspitanja i obrazovanja kako bi se unapredili dostupnost, pravednost i kvalitet, a značajnu prekretnicu predstavlja i uvođenje novih Osnova programa predškolskog vaspitanja i obrazovanja „Godine uzleta“.

UNICEF je jedan od partnera Ministarstva prosvete u primeni Programa podrške jačanju kapaciteta za primenu Godina uzleta u svim predškolskim ustanovama u Srbiji.

Sva deca koja sada pohađaju predškolsko obrazovanje uče kroz igru i postavljaju temelje za celoživotno učenje zahvaljujući novim Osnovama programa predškolskog vaspitanja i obrazovanja.

Svetska banka, zajedno sa Ministarstvom prosvete i UNICEF-om, podržava napore Srbije u unapređenju kognitivnih veština dece tokom ranog uzrasta, što je ključ za izgradnju ljudskog kapitala zemlje i produktivnosti radne snage.

„Ulaganje u rani period obrazovanja dece jedna je od najpametnijih stvari koju neka zemlja može da uradi. To je investicija koja donosi bolje rezultate u učenju, zdravlju i ponašanju za svako dete“, izjavio je Nikola Pontara, direktor Kancelarije Svetske banke za Srbiju.

Podrška sprovođenju programa Godine uzleta dolazi i od privatnog sektora u Srbiji. Zahvaljujući učešću na humanitarnom UNICEF-ovom Fer-plej turniru u basketu, na kojem je učestvovalo 20 timova iz poslovnog sektora, koji su svojim kotizacijama obezbedili nameštaj, opremu i didaktički materijal za opremanje nekoliko predškolskih ustanova u Srbiji. Kompanija Comtrade je bila domaćin turnira i pomogla da se ovaj sportski događaj organizuje.

PREMOŠČAVANJE DIGITALNOG JAZA

@UNICEF Srbija/2023/Pancic

U osnovnoj školi „Matko Vuković“ u Subotici đaci od prvog do četvrtog razreda imaju Pametnu učionicu, u kojoj vri kao u košnici. Prvaci uče brojeve, pišu i crtaju. Preko pametne table uče i sabiranje i oduzimanje. Sedmogodišnja Helena kaže da joj je lepo u školi.

„Zabavno je i lepo je, učimo nove stvari, reči, lepo ponašanje. Ima puno stvari tako, puno, jako puno, pa ne mogu sve odjednom da kažem“, kaže Helena. Njen vršnjak Hasan dodaje: „Nada mi je pomogla da sabiram i da čitam“.

„Koristimo kvizove, radimo različita istraživanja iz 'Sveta oko nas' ili 'Prirode i društva', pretražujemo podatke. Ponekad organizujemo i zajedničku versku nastavu i građansko vaspitanje, gde putem radionica deca uče o različitosti i druže se“, kaže Nada Dimović, pedagoška asistentkinja u ovoj osnovnoj školi.

Trinaestogodišnji Rahman u Klub za učenje dolazi redovno, dva puta nedeljno. Dobar je đak i dvoumi se između dva sasvim različita zanimanja – stomatolog ili automehaničar. Šta god da odluči, iz osnovne škole će izaći sa velikim znanjem. „Nada mi je pomogla u vezi matematike i geografije pošto imao sam malo lošije ocene. Ona je izdvojila jako puno vremena da me nauči tome. Tableti

mi znače jer nekad u udžbeniku nema neke informacije pa se može pronaći preko interneta, pa se može dobiti dobra ocena“, objašnjava Rahman.

„Posao pedagoškog asistenta jeste da bude u službi deteta, odnosno učenika i da okružen svojim saradnicima pruža podršku deci u njihovom razvojnom putu. Ja mislim da smo mi ključna karika koja povezuje decu, roditelje i instituciju i da je pedagoški asistent nezamenljiv. On je ključna osoba za podršku deci marginalizovane grupacije“, kaže Nada Dimović.

Nada se priseća da tokom pandemije jedna trećina učenika nije imala računar pa nije mogla da prati nastavu. Toj deci je bilo teško da održe komunikaciju sa nastavnicima i pedagoškim asistentom.

„Zahvaljujući projektu i UNICEF-u mi smo te muke prekratili. Svako dete koje je imalo

potrebe dobilo je tablet sa internet karticom i na taj način smo mogli svakodnevno da stupimo u kontakt sa njima, a i komunikacija je bila brža i kvalitetnija“, kaže Nada.

U okviru projekta „Premošćavanje digitalnog jaza u Srbiji za najugroženiju decu“, koji su realizovali UNICEF i Ministarstvo prosvete, za 30 osnovnih škola iz cele Srbije nabavljeno je 1.890 tableta i 60 laptopa zahvaljujući finansijskoj podršci Evropske unije, a internet kartice je obezbedio Yettel. Nabavljena oprema omogućila je školama da uspostave školske biblioteke digitalnih tehnologija i klubove za učenje u kojima se odvijala posebno organizovana podrška za učenje đacima kojima je ona bila najpotrebnija. Takvu podršku za učenje je dobilo 5.500 učenika.

@UNICEF Srbija/2023/Pancic

UČIMO SVI ZAJEDNO

Tokom 2023. godine bila je obezbeđena podrška za učenje za preko 3.000 đaka sa smetnjama u razvoju i invaliditetom.

©UNICEF Srbija/2022/Živojinović

„Svi smo jednaki, nije bitno da li neko može da hoda ili ne može. Mi svi pomažemo jedni drugima, i svi smo drugari”, kaže Nemanja, učenik srednje škole „Kraljica Jelena” u Raški. Odličan je đak i ponosno ističe da ima sve petice. Voli da uči, posebno istoriju. Čita, crta, gleda serije i filmove. Nemanja je dečak širokog osmeha i dobar drug. Nemanja ima smetnje u razvoju prouzrokovane dečjom cerebralnom paralizom.

Kao profesor engleskog jezika i književnosti Marija Trikoš je već 28 godina u obrazovanju. Poslednjih šest je direktorka škole koja broji 320 đaka. Svake godine u klupama je i oko 20-ak učenika sa smetnjama u razvoju kojima je potrebna dodatna podrška u učenju.

„Posvećenost škole ovim učenicima je maksimalna, kako njima tako i njihovim vršnjacima. Obezbeđeni su svi neophodni uslovi za neometano izvođenje nastave, prilaz ulaza u školu je takođe prilagođen

učenicima kojima je potrebna posebna podrška, takođe i uslovi unutra škole, uslovi za rad kao što su učionice, kabineti i toaleti” objašnjava Marija.

Njene reči o jednakosti i vršnjačkoj podršci potvrđuju i Nemanjini drugari iz odeljenja.

„Upoznali smo se još na početku školske godine i od tada smo ja i on najbolji drugari. Družeci se sa Nemanjom naučio sam, da smo bez obzira na razlike, svi jednaki” kaže.

U Nemanjinoj školi svi razumeju da je podrška učenicima koji imaju potrebu za dodatnom obrazovnom podrškom posao cele škole, a ne pojedinih zaposlenih.

Ministarstvo prosvete i UNICEF, uz podršku Delegacije EU u Srbiji, sprovode projekat Unapređeni ravnopravni pristup i završavanje preuniverzitetskog obrazovanja za decu kojoj je potrebna dodatna obrazovna podrška - Učimo svi

zajedno.

Projekat „Učimo svi zajedno”, omogućio je osnivanje i razvoj resursnih centara u Srbiji. Ovi centri pružaju stručnu pomoć deci, učenicima, školama i porodicama za rešavanje kompleksnih situacija u sprovođenju inkluzivnog obrazovanja.

Status resursnog centra steklo je 10 škola (devet škola za obrazovanje učenika sa smetnjama u razvoju i jedna škola za obrazovanje odraslih). Pet škola za obrazovanje učenika sa smetnjama u razvoju koje su stekle status resursnog centra (u Novom Sadu, Pančevu, Kragujevcu, Užicu i Nišu) dobilo je sredstva koja će omogućiti da se pruža dodatna podrška učenicima na širem području ovih resursnih centara.

Cilj tih aktivnosti je da dodatnu podršku dobije svako dete kome ona potrebna.

UNAPREĐENJE MENTALNOG ZDRAVLJA DECE I MLADIH

Pomagali smo mladima da prebrode krize u vezi sa mentalnim zdravljem. Stručni savetnici su saslušali i ohrabрили 6.000 mladih ljudi.

Milica Jošić je danas na završnoj godini fakulteta i otvoreno govori o problemima sa kojima se suočavala u detinjstvu i mladosti. Sve je počelo još u osnovnoj školi kada je izgubila sedam godina starijeg brata. Osetila je veliku prazninu i tugu. Brat joj je bio veliki oslonac u životu. Polazak u srednju školu joj je teško pao. Morala je da se nosi sa dosta promena, a osećala se napušteno. Tada je krenula borba sa depresijom. Milica se povukla u sebe, a njeni prijatelji svedoče o tome da ona nije delila svoje probleme sa drugima.

©UNICEF Srbija/2022

Nije želela da ide kod psihijatra i svakog dana se sve više povlačila u sebe. Onda se dogodila još jedna promena u njenom životu. Krenula je na fakultet, promenila sredinu. Na početku je sve ispita davala u roku, ali se nije družila sa vršnjacima niti je izlazila. Drugi su mislili da je ona povučena osoba. Zapravo, Milica se osećala sve gore i proganjale su je loše emocije. A onda je izgubila motivaciju da daje ispite. Mama joj je pružila važnu podršku i podstakla je da potraži pomoć lekara.

Tadaje Milica odlučila da otvoreno progovori o svojim emocijama i strahovima i da poseti psihijatra. „Ja pričam o svojim problemima i emocijama i ta osoba me razume“, kaže Milica. Sada o svojim problemima priča otvoreno i sa prijateljima. Oseća se bolje i savetuje mlade da potraže pomoć čim

osete anksioznost ili nesigurnost.

Nažalost, realnost je da preveliki broj dece i mladih ne traži pomoć zbog stigmatizacije i diskriminacije.

Mentalno zdravlje je jedan od UNICEF-ovih prioriteta. Cilj nam je da programi za mentalno zdravlje budu dostupni različitim grupama adolescenata i mladih, pa i onim najugroženijim.

UNICEF je podržao OPENS i mrežu 15 novosadskih nevladinih organizacija i institucija u pružanju kontinuirane podrške mladima kroz individualna onlajn i oflajn savetovanja, kao i kroz grupne, čet i telefonske sesije. Do sada je tako podršku dobilo 5.948 mladih ljudi.

Napravljena je i platforma svejeok.rs, koja mladima pruža relevantne i pouzdane informacije o mentalnom zdravlju. Preko te platforme mladi su imali 350 individualnih i 4.690 telefonskih sesija, kao i 2.538 čet sesija. U razgovoru koji traje 45 minuta savetnik pruža podršku mladoj osobi da prepozna i izrazi misli, osećanja i ponašanja, sagleda situaciju koja izaziva tegobe i nađe prihvatljivo, konstruktivno rešenje. Po potrebi, savetovanje može da se obavi sa celom porodicom. Ponekad se završava jednim, a ponekad je potrebno više razgovora da bi se postigla željena promena. Pomoć kompetentnog savetnika

na isti način mogu potražiti i roditelji i nastavnici.

U partnerstvu sa Institutom za mentalno zdravlje, 450 mladih iz Zrenjanina, Kragujevca i Subotice koristilo je, u školama, domovima zdravlja i institucijama socijalne zaštite, inovirane usluge psihosocijalne podrške kroz savetovanje, koje je pružalo 160 obučениh profesionalaca. U okviru zdravstvenog sektora u Srbiji su testirane i telezdravstvene usluge.

Krajem 2023. godine, na drugoj **Međunarodnoj konferenciji posvećenoj mentalnom zdravlju i psihosocijalnoj podršci mladih** „Ne ostavljajte nas za kasnije“, šest ministarstava potpisalo je memorandum o razumevanju koji treba da doprinese unapređenju sistema podrške mentalnom zdravlju dece i mladih u Srbiji. Taj memorandum, koji jasnije definiše raspodelu resursa, uloge i odgovornosti resora u oblasti zaštite mentalnog zdravlja dece, adolescenata i mladih, potpisali su Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo prosvete, Ministarstvo turizma i omladine, Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog i Ministarstvo za brigu o porodici i demografiju Republike Srbije.

©UNICEF Srbija/2023/Shubuckl

ZA BOLJI KVALITET VAZDUHA

Naučili smo školarce kako da pravilno brinu o planeti. Učenici iz 45 škola pratili su zagađenost vazduha u svojoj sredini, a 14.600 učenika steklo je znanja o tome kako treba da se bore za čistiji vazduh.

©UNICEF Srbija/2023/Pančić

Zagađenje vazduha jedan je od najvećih zdravstvenih i ekoloških problema u svetu. Globalno, 93% dece mlađe od 15 godina udiše zagađen vazduh koji je opasan po njihovo zdravlje, a izlaganje zagađenom vazduhu svake godine ubije preko 600.000 dece.

Klimatske promene i degradacija životne sredine ugrožavaju eko-sisteme svih zemalja i dobrobit stanovništva. U Srbiji su ekstremni događaji sve učestaliji, a među njima najveća opasnost preči od poplava, požara na otvorenom, suše i ekstremnih temperatura.

Projekat „Škole za bolji kvalitet vazduha“ UNICEF je realizovao uz finansijsku podršku Vlade Norveške. U okviru tog projekta, UNICEF je donirao kompletne nastavni sredstava za realizaciju nastave STEM predmeta u 46 škola u

Srbiji. Koristeći ova nastavna sredstva, učenici istražuju i izvode eksperimente, što je nastavu učinilo interesantnijom i životnijom, a znanja koja učenici u tom procesu stiču trajnijim.

„Jako je važno što imamo ove merače kojima možemo stalno da pristupamo jer mnogi zagađivači smo mi ljudi koji vozimo automobile i na to mi zapravo možemo da utičemo tako što ćemo u svakom trenutku znati da li je naš vazduh čist ili nije i moći ćemo da reagujemo u korist vazduha“, kaže Lazar Denić, učenik Osnovne škole „Raška“ iz Raške.

Olivera Đoković Raković, majka učenika petog razreda, kaže da su deca praktična znanja koja su sticala kasnije prenosila i na porodicu, i to sa strašću i energijom svojstvenom samo deci:

„Ova generacija, za razliku od moje, kada sazna da problem postoji, želi da dođe do saznanja i rešenja odmah. Moj sin, kada je uradio jedan od eksperimenata i shvatio koliko je vazduh zagađen, nije prvo pomislio kako da pomogne ljudima koji ga udišu, već drveću koje proizvodi kiseonik i čisti vazduh koji dišemo“.

PODRŠKA ZA NAJOSETLJIVIJE BEBE SE NE ČEKA

©UNICEF Srbija/2019/Dorđević

U Srbiji se svake godine oko 650 beba, od kojih 350 životno ugroženih, prevremeno rođenih ili bolesnih beba, zbrine u Institutu za zdravstvenu zaštitu dece i omladine Vojvodine.

Za bebe koje borave u bolnici, ali i za svako novorođenče, majčino mleko je idealna ishrana. Međutim, kada nema majčinog mleka, donorsko mleko je drugi najbolji izbor za svako dete. UNICEF je poklonio pasterizator donorskog humanog mleka Institutu za zdravstvenu zaštitu dece i omladine Vojvodine, koji je obezbeđen zahvaljujući donaciji kompanije Petite Geneve Petrović.

„U nekom trenutku svako od ovih 650 novorođenčadi tokom boravka u Institutu prima mleko iz Banke humanog mleka. UNICEF je reagovao veoma promptno i u najkraćem roku je, uz ekstremno zalaganje, uspeo da obezbedi ovaj važan aparat za Banku mleka, jer se bez pasterizatora donorsko humano mleko ne bi moglo primenjivati kod naših pacijenata“, izjavio

je načelnik Službe za neonatologiju prof. dr Slobodan Spasojević.

U Srbiji postoje samo dva ovakva aparata, jedan u Institutu za neonatologiju u Beogradu, a drugi u Novom Sadu. Banka mleka je izuzetno važna za optimalnu ishranu i napredovanje novorođenčadi, a najnovija istraživanja govore da je i ishrana deo lečenja životno ugrožene novorođenčadi.

„I u vremenima poput ovih, osećamo potrebu da podržimo najosetljivije članove našeg društva – prevremeno rođene bebe. Pružili smo podršku UNICEF-u u nesebičnoj borbi i njihovoj posvećenosti za bolju budućnost najmlađih, svesni važnosti uloge privatnog sektora u kreiranju zajednice u kojoj svako dete ima šansu da ostvari svoje potencijale i snove. Kao porodična kompanija koja odgovorno posluje u svom okruženju, trudimo se da prepoznamo različite potrebe našeg društva i duboko verujemo da zajednička akcija i udruživanje različitih partnera

moгу kreirati održive promene“, izjavio je Petar Petrović u ime porodične kompanije Petite Geneve Petrović.

„Veliko je zadovoljstvo što imamo partnere koji nas uveravaju da poverenje i vera u dobro za decu omogućavaju da na njih možemo da računamo u svakom trenutku kada se jave urgentne potrebe dece. Od trenutka kada sam poslala mejl sa molbom da se obezbedi pomoć za nabavku pasterizatora do pozitivnog odgovora kompanije Petite Geneve Petrović prošlo je oko sat i po vremena“, rekla je Jelena Kovačević iz UNICEF-a koja je zadužena za saradnju sa korporativnim sektorom.

©UNICEF Srbija/2023/Dorđević

DOBRO VODI DOBROM

Zaveštanje deci

Miodraga Radojčića upoznala sam 2011. godine, kada je došao da poseti kancelarije UNICEF-a u Srbiji. Iskoristila sam priliku da mu zahvalim na tome što je mesečni donator UNICEF-a. Međutim, Miodrag je imao iznenađenje ne samo za mene, nego za celu kancelariju.

„Ja imam jedan specijalan poklon za UNICEF“, rekao je tada. Izvadio je lepo složenu dokumentaciju i pružio mi je papir sa otkucanim tekstom koji je na dnu sadržao potpise.

„Želim da ostavim UNICEF-u nešto što će biti korisno za decu u našoj zemlji“. Bilo je to zaveštanje, kojim UNICEF, nakon

njegove smrti, nasleđuje finansijska sredstva koja budu na njegovom računu. Svoje zaveštanje je napravio još u junu 2006. godine, kada je u prisustvu svedoka potpisao svoju želju.

Dok sam iznenađena gledala u papir, gospodin Radojčić je rekao: „Ja sam izgubio majku kada sam bio mali i dobro znam koliko je teško deci bez majke. Vi ste majka svoj našoj deci i želim da nastavite da radite svoj posao. Ja vama verujem i znam koliko dobro radite za našu decu.“

Čvrsto sam ga zagrlila i zahvalila mu. „Nemojte misliti da planiram brzo da umrem“, rekao je Miodrag. „Mene zdravlje dobro služi i planiram da živim bar još deset godina“, našalio se i rekao da mora da žuri.

Miodrag je i narednih godina bio UNICEF-ov mesečni donator i učestvovao je u svemu što radimo za decu i porodice.

A onda sam krajem 2022. godine dobila poziv od notara. Gospodin Radojčić je preminuo i UNICEF-u je pripalo ono što je napisao u svom zaveštanju.

Zahvaljujući Miodragovoj plemenitoj želji, deca sa smetnjama i kašnjenjem u razvoju dobila su dragocenu opremu koja im omogućava da napreduju u savladavanju veština komunikacije. Zaostavština gospodina Radojčića je omogućila da obezbedimo četiri komunikatora koji pomažu deci da unaprede govorne i motoričke kapacitete.

Miodraže, hvala Vam!

Vesna Savić Đukić,
šefica odseka za saradnju sa privatnim sektorom

©UNICEF Srbija/2022

DOBRO VODI DOBROM

Od solidarnosti do strateškog ulaganja za dobrobit dece i porodica

Stanka Korab je pripadala generaciji koja je rođena pre II svetskog rata. Verovala je u solidarnost i važnost pomaganja onima kojima je to najpotrebnije. Bila je majka dvoje dece, a radni vek je provela u Saveznoj upravi carina. Sastavni deo njenog života je bio humanitarni rad i aktivizam. Kao dobrotvor mnogih humanitarnih organizacija, podržavala je i rad UNICEF-a mesečnim donacijama. Zato je njena unuka Anja Aleksić, danas članica UNICEF-ovog poslovnog saveta, rešila da se oprostila od svoje bake uz gest dobrote. Ona je zamolila sve ljude koji su došli na ispraćaj ove izuzetne žene da umesto cvećem, oproštaj od gospođe Korab obeleže donacijom za UNICEF.

©Privatna arhiva

„Baka je imala ogroman uticaj na mene, kao i na celo svoje okruženje. Razvijala je empatiju i budila želju u ljudima da pomažu drugima u nevolji.“, rekla je Anja.

Prikupljene donacije smo upotreбили da nabavimo dodanu asistivnu opremu za podršku deci sa smetnjama u razvoju. Isporuku dela opreme smo napravili u razvojnom savetovalištu pri domu zdravlja Rakovica.

Tada je Anja došla na ideju o tome kako

poslovni sektor može da pomogne roditeljima koji moraju da borave uz decu, a kojima je istovremeno neophodno da ostvaruju zaradu.

Anja je sa svojim timom iz Comtrade grupe osmislila program za razvoj profesionalnih veština koje će ovim roditeljima omogućiti da rade od kuće i da budu uz decu.

„Kroz posete razvojnom savetovalištu koje UNICEF podržava i oprema, kao i posete školama koje Comtrade pomaže, shvatili smo da zapošljivost tih roditelja predstavlja veliki izazov. Mnogi roditelji su morali da odustanu od svojih uspešnih karijera kako bi brinuli o detetu, a mogućnosti za fleksibilno uključivanje u posao je malo,“ zaključila je Anja.

Kako bi barem jednoj grupi ovih roditelja pomogla, Anja je u saradnji sa Comtrade grupom i njihovom akademijom Code organizovala besplatnu obuku za QA manuelno testiranje.

„Privreda može mnogo toga da uradi za ovu grupu ljudi kojih nije malo u Srbiji. Oni se suočavaju sa puno izazova. Neke od njih možemo da rešimo tako što ćemo

im pomoći da se vrate na tržište rada, da poboljšaju svoje finansije i mogućnosti. Moramo da pokažemo više saosećanja, razumevanja za njihovu situaciju i da im omogućimo da se zaposle na pozicijama koje mogu da se usklade sa svojom porodičnom situacijom“, rekla je Anja prilikom podele sertifikata o položenom kursu roditeljima koji sada mogu lakše da nađu povremene poslove.

Među roditeljima koji su uspešno završili ovu obuku bila je i Marija Jakovljević: „Meni je ovo puno značilo kao roditelju deteta sa smetnjama u razvoju. Pruža mi mogućnost da radim posao od kuće, proširila sam svoja znanja jer nisam bila u svetu IT sektora, a sa završenom obukom za QA manuelno testiranje zakoračiću u taj svet koji je jako perspektivan“.

Tako je jedan život ispunjen humanim ciljevima, koji je vodila Stanka Korab, pokrenuo i nastavio akcije dobročinstva i strateškog ulaganja u najostljivije članove našeg društva.

©Privatna arhiva

ANA IVANOVIĆ I ALEKSANDAR SAŠA ĐORĐEVIĆ NASTAVLJAJU SARADNJU SA UNICEF-OM

©UNICEF Srbija/2023/Pančić

©UNICEF Srbija/2023/Shubuckl

Proslavljeni vrhunski sportisti Ana Ivanović i Aleksandar Saša Đorđević potvrdili su svoju posvećenost radu u korist dece u Srbiji. U novembru prošle godine oni su potpisali ugovore o nastavku saradnje sa UNICEF-om kao nacionalni ambasadori za Srbiju.

„Počastvovana sam što nastavljam saradnju sa UNICEF-om u Srbiji i što dajem svoj doprinos ostvarivanju prava za svako dete. Znam koliko je ljubavi, brige i zaštite potrebno da bi deca rasla i bila srećna. Zajedno sa partnerima, decom i mladima, mi možemo da osmislimo nova rešenja kako bi svako dete imalo podršku u ranom razvoju, pristup zdravstvenim uslugama i obrazovanju, zaštitu, kao i podršku u očuvanju mentalnog zdravlja. Sada je trenutak da delujemo da bismo obezbedili budućnost svoje dece i sveta kakav želimo“, rekla je tom prilikom **Ana Ivanović**. Ana aktivno radi ovaj posao od 2007. godine.

Tokom saradnje Ana je pružala dragocenu podršku programima zaštite dece od nasilja, razvoja u ranom detinjstvu, jačanja kapaciteta jedinica za neonatologiju, inkluzivnog obrazovanja, kao i pomoći u vanrednim situacijama.

Saša Đorđević je angažovan kao nacionalni ambasador UNICEF-a u Srbiji od 2005. godine. Tokom dugogodišnje saradnje on pruža podršku promovisanju prava dece u zemlji u oblastima obrazovanja, sporta za razvoj i podrške u vanrednim situacijama, kao i promocija odgovornog poslovanja i uticaja koji biznis sektor ima na decu. Svestan opasnosti koje sa sobom nosi vršnjačko nasilje, a posebno nasilje u digitalnim medijima i na društvenim mrežama, koje je sve prisutnije među decom i mladima, Saša Đorđević se posebno fokusira na podršku programima UNICEF-a koji su usmereni na zaštitu dece i prevenciju nasilja nad i među decom i mladima.

„To što sam ambasador UNICEF-a za mene predstavlja jedno od najvećih zlata koje sam osvojio. Smatram da je na nama odraslima velika odgovornost. Moramo mnogo više da se bavimo decom, da ih bolje razumemo i da im šaljemo prave poruke. Važno je da im dajemo lični primer, da deci budemo uzori, da im pokažemo kako da budu solidarni i tolerantni, da poštuju principe fer-pleja i nediskriminacije. Koristim ovu priliku da zahvalim i svim donatorima, članovima Kluba prijatelja UNICEF-a, koji čini 45.000 građana i oko 280 kompanija. To je zajednica ljudi koja ulaže u programe za decu i uveren sam da ukoliko se bavimo decom na kvalitetan način i ukoliko im pružamo dobru negu, vaspitanjem i obrazovanjem stvaramo budućnost jačeg društva“, rekao je **Aleksandar Saša Đorđević**, nacionalni ambasador UNICEF-a u Srbiji.

DECA RAČUNAJU NA NAS!

Klub prijatelja UNICEF-a je, od svog osnivanja, 2013. godine, okupio brojne građane, kompanije, mala i srednja preduzeća, i fondacije sa ciljem da zajedničkim snagama činimo dobro za decu i porodice u Srbiji.

@UNICEF Srbija/2023/Pancic

Tokom prošle godine svet se suočio sa nezapamćenim krizama: brojni sukobi, rat u Evropi, globalna energetska kriza, porast siromaštva, urušeni zdravstveni i obrazovani sistemi, posledice klimatskih promena, smanjenje stope imunizacije, porast nasilja i raseljavanja. Sve ove krize imaju dalekosežan uticaj na živote dece širom sveta. Uticaji krize iz jedne zemlje lako i brzo prelivaju na druge zemlje.

Nacionalna demografija u Srbiji nije optimistična; u poslednjih 25 godina Srbija ima negativan prirodni priraštaj, i prema poslednjem popisu stanovništva, Srbija je izgubila pola miliona ljudi u odnosu na 2011. godinu. Deca čine svega 17% stanovništva.

Zato je sada, više nego ikada, neophodno ulaganje u svako dete kako bi moglo da raste, razvija se i ostvari svoje snove.

Vi ste deo tima koji svakoga dana, tokom cele godine, svojim mesečnim donacijama pomaže da se otklone osnovni uzroci problema sa kojima se suočavaju deca,

kao i da se olakšaju posledice po njihov razvoj i napredak. **Vaša solidarnost je temelj na kojem zajedno možemo da izgradimo srećnije detinjstvo za decu u Srbiji.**

Vaše redovne donacije predstavljaju oslonac našeg rada u korist dece od najranijeg uzrasta, do stupanja u život odraslih. To je pomoć i roditeljima, da se izbore sa svim izazovima koje roditeljstvo nosi, od rođenja deteta do adolescencije.

Vi ste uticali na mnogo dece i mladih čiji su životi i napredak bili mogući zahvaljujući Vašim donacijama. Mnogo ste osmeha i radosti doneli svojom rešenošću da pomažete deci. Ne morate ih sve upoznati i čuti za njih, ali možete da zamislite koliko je radosti kada jedno dete dobije blagovremenu podršku zbog kašnjenja u razvoju – za to dete i za celu porodicu. Koliko je sreće kada neka mlada osoba dobije podršku u rešavanju problema depresije – i za to dete i za porodicu. Ili, koliko je olakšanje kada dete zna kako da reaguje na pretnje od digitalnog nasilja,

i kada roditelji znaju kako da pruže pravi savet. Sve su to aktivnosti koje Vaše donacije omogućavaju.

Hvala na posvećenosti i rešenosti da zajedno stvaramo pravednije i bolje uslove za svako dete.

UNICEF je nastao kako bi odgovorio na krizu koju je izazvao II Svetski rat. Svih ovih godina podržavamo decu u zemljama i pre nego što dođe do krize, tokom krize, i tokom oporavka. Naše višedecenijsko iskustvo i ekspertiza, uz Vašu podršku, obezbeđuje da najkompleksnije izazove pretvorimo u prilike i postignemo rezultate u korist dece i porodica. Oni računaju na nas!

Hvala u ime sve naše dece i njihovih porodica!

Vaš UNICEF u Srbiji.

---

za svako dete

UNICEF u Srbiji

Svetozara Markovića 58
11000 Beograd,
Srbija

T: 011 3602 104
E-mail: belgrade@unicef.org
www.unicef.org/serbia